

**ВИКОРИСТАННЯ СИНОНІМІВ В АНГЛОМОВНІЙ ПРОЗІ ТА
ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ**

Дячук Наталія Валеріївна

канд. психол. наук, доцент кафедри
англійської мови та прикладної лінгвістики

Білоусова Ангеліна Володимирівна

студентка

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Анотація: У матеріалі представлено актуальність вивчення підбору синонімічного ряду при перекладі художнього тексту, влучність використання синонімів у різних мовленнєвих ситуаціях для підсилення уваги читача та створення авторського стилю, висвітлені проблеми та способи перекладу синонімів.

Ключові слова: синоніми, проблеми перекладу, мовний контекст, переклад тексту, англійська мова.

Проблема синонімів – одна з найважливіших лексикологічних проблем, як донині не втрачає своєї актуальності. Як українська, так і англійська мови багаті синонімами, більшість їх синонімічних рядів містять більше двох або трьох синонімів, переклад яких часто залежить від способу вживання, контексту та володіння мовою, тому охопити весь обсяг знань щодо них дуже складно. Синоніми – це слова, які мають однакове або майже однакове значення в мові, що використовується для спілкування. Такі слова можуть мати різну форму, але вони є заміниками один для одного в різних контекстах. В лінгвістичній літературі слова-синоніми визначаються зазвичай спільністю їх лексичного значення і сукупністю існуючих розбіжностей між ними [1, с. 261].

Синоніми є результатом обрання найбільш логічної форми вираження думки та відображення почуттів. У відповідності до позиції В. С. Ващенка,

саме за допомогою використання синонімів задовольняються прагнення людини до влучності та краси вимови. У синонімах приховані найбільш «інтимні» характеристики лексичної системи у цілому, її комунікативні та виразні можливості. З таких одиниць можливо обрати найбільш вдалий, точний, влучний чи яскравий вислів, що є доречним у певному мовленнєвому акті, в залежності від обставин, пов'язаних зі спілкуванням, вираженням почуттів та думок [2, с. 16].

Використання синонімів у літературній мові є однією з ключових особливостей, яка дозволяє письменнику збагачувати свій текст інтелектуальною та естетичною глибиною. У художньому стилі використання синонімів має важливе значення, оскільки допомагає уникнути повторення слів і підсилює точність висловлення. Використання синонімів дозволяє письменнику відтворювати одну і ту ж ідею, але в різних формах і відтінках. За допомогою синонімів можна передати відтінки емоцій та настроїв, що допомагає створювати мультифакторний образ тексту.

У літературній мові використання синонімів має на меті розширити мовний запас, підсилити експресивність висловлювання та покращити його ритміку. Завдяки синонімам можна уникнути нудного повторення слів та фраз, збільшити їхню варіативність і виразніше сформувати художній образ. Використання синонімів може також допомогти зберегти стильову цілісність тексту, збільшити його лексичний діапазон і взагалі зробити текст більш цікавим та зрозумілим для читача [3].

У англійській прозі, як і в будь-якій іншій літературі, використання синонімів є важливою складовою, яка має свої особливості. Перш за все, слід зазначити, що використання синонімів має бути обґрунтованим контекстом висловлювання. Недоречно використання синонімів може призвести до неправильного сприйняття тексту або навіть до його спотворення. Тому, використовуючи синоніми, автор повинен уважно оцінювати їх смислову відповідність та контекстуальну придатність. Друга особливість полягає у тому, що використання синонімів може вплинути на темп та ритм прози.

Використання різних синонімів може впроваджувати в текст нові нюанси та деталі, які розширюють контекст та глибину розуміння. Однак, надмірне використання синонімів може призвести до перевантаження тексту та розбавлення його ефективності.

Наприклад, якщо взяти твір «The Great Gatsby» Френсіса Скотта Фіцджеральда, то можна помітити, що автор активно використовує синоніми для підсилення емоційної забарвленості свого тексту. Наприклад, він може використовувати слово «beautiful» у різних варіаціях, таких як «gorgeous», «stunning», «splendid» тощо. Також він часто використовує синоніми для вираження одного й того ж елемента, наприклад, «money» може бути замінене на «wealth», «fortune», «riches» тощо.

Крім того, використання синонімів може бути ефективним засобом стилістичної експресії, адже при написанні того чи іншого твору автори користуються усіма засобами мови, щоб правильно виразити свою думку та в той же час створити бажану атмосферу для читача [4, с. 442]. Відповідно до стилістичних потреб тексту, автор може використовувати різні синоніми, які доповнюють та підкреслюють його основний зміст. Однак, при використанні синонімів слід пам'ятати про їх різноманітність та відтінки значення, що можуть відрізнятися в залежності від культурних та мовних контекстів.

Для досягнення максимальної ефективності використання синонімів у прозі, автор повинен мати широкий словниковий запас та знати відтінки значень синонімів, що відповідають специфічному контексту. Надмірне використання синонімів, які не є абсолютно необхідними для передачі змісту, може викликати незрозумілість та неестетичний вигляд тексту.

При перекладі англійської прози коректний переклад синонімів є одним з найважливіших завдань перекладача, для чого він повинен уважно аналізувати контекст та інтонацію слова, щоб правильно передати його смисл. Особливості перекладу синонімів в англійській прозі на українську мову полягають у тому, що українська мова має свої власні синоніми, які можуть мати інші нюанси вживання [5, с. 671]. Також українська мова має різні

діалекти та мовленнєві особливості, які повинні бути враховані під час перекладу. Відповідно, перекладач повинен бути вмілим у використанні синонімів української мови та знати їхні нюанси вживання в різних контекстах. Він повинен уважно аналізувати контекст оригінального тексту та розуміти його смисл, щоб правильно вибрати відповідний синонім української мови. Також важливо враховувати інтонацію та емоційний забарвлення оригінального тексту, щоб передати його смисл українською мовою. Крім того, перекладач повинен уникати повторень та застосовувати різноманітність в виборі синонімів, щоб зберегти естетичний вигляд тексту та передати всі нюанси оригінального тексту.

Частою проблемою при перекладі є те, що в англomовній прозі можуть бути вжиті декілька різних слів-синонімів, які можуть мати лише один відповідник українською. У цьому зв'язку перекладачі повинні використовувати такі способи трансформації текстів, що сприяють досягненню найбільш якісного та адекватного перекладу тексту, не втрачаючи емоційних характеристик.

Іншою проблемою перекладу синонімів є відсутність однозначної еквівалентності між англійськими та українськими синонімами. Це може призвести до втрати тонкощів в значеннях оригінального тексту під час перекладу. Для розв'язання цієї проблеми перекладач повинен знаходити компроміс між точністю перекладу і збереженням оригінального смислу. Крім того, при перекладі синонімів, перекладач повинен враховувати мовний контекст, культурні та історичні особливості, які стосуються тексту, що перекладається.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Яблонська-Юсик І. В. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «СИНОНІМІЯ» У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ. –Одеса, *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*: [збірник]. 2014. Т. 1, № 21. С. 260–261.
2. Ващенко В. Українська лексикологія: семантико-стилістична

типологія слів. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2009. 38 с.

3. Харченко С. В. Синонімія простих речень у сучасній українській мові. *Linguistic bulletin*. 2016. № 21.

4. Пилипчук М. Л. Перекладацькі трансформації у перекладі контекстуальних синонімів (на прикладі поетичних творів). *Modern science: innovations and prospects: The 15 th International scientific and practical conference*, 13–15 листоп. 2022 р. Stockholm. С. 441–445.

5. Руденко Т. П. Синонімічні та кореферентні заміни в українському перекладі повісті Артура Конан Дойла “The hound of the Baskervilles”. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «родзинка – 2020»*: ЗБ. МАТЕРІАЛІВ ХХІІ Всеукр. наук. конф. молодих уч., 23–24 квіт. 2020 р. С. 671–672.